

WAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht - Centrum; J. van Heteren, Slidrecht - Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kon trakt korting.

MEDITATIE

Simeon's Kerstvrede

(Nabetrachtingsmeditatie op het Kerstfeest)

„Zo nam hij Hetzelve in zijn armen en loofde God en zeide: Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in naar Uw Woord; want Mijne ogen hebben Uwe zaligheid gezien.”

Lukas 2:29 en 30.

Het is zeer opmerkelijk, dat wij bij de geboorte van Christus ook hoogbejaarde personen zien betrokken. Zacharias en zijn vrouw Elizabeth, de oude Anna en Simeon.

Zijn zij niet een treffende illustratie van de overgang van de oude naar de nieuwe bedeling, toen de „volheid des tijds” was aangebroken met Christus' komst op aarde?

De Oud-Testamentische bedeling als een bedeling van de „schaduw” was ten einde. Zij heeft haar taak vervuld, nu Christus Zelf is gekomen als het „einde der Wet”. En nu is met Christus de Nieuw-Testamentische bedeling aangebroken, waarin Hij Zijn kerk van onder de „tuchtmeester” brengt tot de geestelijke vrijheid, dat is: van onder de vloek der wet verlost door Zijn Middelaarswerk en door de „Geest der aanneeming” stelt tot zonen, dat is tot „mondige” kinderen in de genade.

Bij deze overgang zien we Simeon, geleid door Gods Geest in de tempel, naderen tot Jozef en Maria, die gekomen waren om hun Kind de Heere voor te stellen, d.w.z. los te kopen van het dienen in de tempel als eerstgeboren Zoon. Want Jezus zal niet in de aardse tempel als priester dienen. Hij was niet uit de stam van Levi, maar uit Juda. Neen, Christus is Hogepriester naar de ordening van Melchizedek en zal als Priester-Koning dienen in de GEESTELIJKE tempel!

En het was bij deze plechtigheid van de „voorstelling” dat de schoonste dag van Simeon's leven was aangebroken. Hij mocht in zijn armen nemen God's allergrootste Gave, de Christus Gods! Krachtig brak het licht, in hem door en hij mocht nu omhelzen het zalige Voorwerp van de „Vertroosting Israëls”. „Want mijne ogen hebben Uwe zaligheid gezien”, zo breekt hij uit in een hartverheffende lofzang. „En loofde God.” Hij eindigt dus niet in het Kind, maar in zijn God, Die naar zijn smeekstem heeft gehoord en hem nu schenkt Zijn Heilsschat.

Waarheen Simeon jaren lang naar had uitgezien, is nu zalige werkelijkheid geworden. De Heere had hem beloofd, dat hij niet zou sterven, vóór hij de Christus Gods zou gezien hebben. En dat mag hij nú beleven.

Dat uitzien en verwachten zal niet zonder strijd zijn geweest. Maar nu mag hij in de verhoring van zijn smeken delen. Zijn naam betekent ook „verhoring”. O neen, niet om hem, om zijn waardigheid, want van Simeon staat er in vers 25: daar was een mens te Jeruzalem... een mens, een zondaar, een diep schuldige voor God! Het woord „Vertroosting Israëls” wijst op een „parakleet”, een advocaat, die te hulp geroepen wordt in een rechtsproces om voor de schuldige te pleiten. En die Goddelijke Parakleet had Simeon nodig gekregen tot verzoening en bedek-

king van zijn nameloze schuld! Hebt u, lezer(es) Die óók nodig gekregen? Is u ontdekt aan uw zonde en schuld? Ja, dan heeft de Heere u ook Zijn vertroosting niet onthouden in Zijn rijke beloften, want in de weg der ontdekking is de Heere voor al Zijn arm volk geen land van uiterste duisternis. Maar dan roepen toch 's Heeren beloften om... vervulling. Men zal zeggen: nu, die zijn ook vervuld, namelijk door Christus. Ongetwijfeld! Doch nu gaat het bij de ontdekten en heilbegerigen om ook de BELOOFDE te mogen ontmoeten, dat Hij zal komen in het hart, ja, dat het voor hen eens waarlijk... kerstfeest... mag worden! Want, veroordeeld door Gods Wet, leren zij hoe langer hoe meer, geen enkele penning over te houden tot betaling van hun grote schuld en verdiende straf. Al hun gerechtigheden worden voor hen een wegwerpelij k leed.

En o, wanneer dan eens in hun hart een „volheid des tijds” mag aanbreken en zij door Gods Geest dan geleid mogen worden... naar de kribbe van Bethlehem, waarin God Zijn Heilschat heeft neergelegd, ja, die Geest het geloofslucht doet doorbreken, dan is het als wijst Gods Geest die Parakleet als een geschonken Middelaar aan. O eeuwig wonder! HIJ... arm geworden onder de Wet... opdat Hij nu degenen, die onder die vloek der Wet zich zien liggen... verlossen zou en tot vrijheid brengen! Zouden zij dan niet GOD gaan loven? Dan gaan zij de Heere danken voor Zijn onuitsprekelijke Gave! En met Simeon mogen zij dan als 't ware met de Zoon in de armen uitroepen: „Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord.”

Het woordje „nu” betekent in de grondtekst een „uiting der ziel van verruiming, na een langdurige spanning. Ja, die „spanningen” der ziel kennen Gods kinderen. „Zou God Zijn genâ vergeten, nooit meer van ontferming weten?” Maar dan die ruimte! Simeon riep uit: want de ogen van mij (zo staat het in de grondtekst) hebben de zaligheid van U gezien.” Dan mogen zij het Kind van Bethlehem den Heere... presenteren en belijden: Heere, dat is U W zaligheid! Daar is niets van mij bij. Niets uit ons, maar al uit Hem! Ja, dan mogen zij met de apostel Johannes ervaren: „En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade.”

Dat wordt ook een zalig „heengaan”. Volgens Deut. 15 mocht een heer zijn slaaf, na zes jaren dienst, nooit ledig weg doen gaan, maar hij moest hem rijkelijk opleggen van zijn kudde, van zijn dorsvloer en van zijn wijnpers. Zo laat de Heere dat volk in rijker zin heengaan... met Zijn Heilsschat! En bij het sterven mogen zij dan zingen:

„Maar na de dood is 't leven mij bereid,
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.”

Want dan mogen zij met Simeon heengaan... „in vrede”.

„Ik zal in vrede tezamen nederliggen en slapen, Want Gij, o Heere, zult mij doen zeker wonen.” Een opperbevelhebber van Athene verkeerde in ballingschap. Daaruit wist hij te vluchten tot de koning der Molossers. Waarom? Wel, hij had gehoord, dat deze koning een wet had uitgevaardigd met deze inhoud: wie zich voor de Koning neerwierp met de zoon van de koning in de armen, ... zou vrijheid verkrijgen!

Doch in hoger zin geldt voor al de waarlijk

VAN DE ADMINISTRATIE

Als u dit lezen mag is dit het 1ste no. in het jaar 1975, of de 10de jaargang van „Bewaar het Pand”. Al onze abonnees willen wij 's Heeren zegen in 1975 van harte toewensen. Ook voor dit jaar willen wij ons blad bij u allen hartelijk aanbevelen. Wat zal 1975 ons brengen? Zal het mogelijk ons stervensjaar zijn? In 1974 ontvielen ons c.a. 40 abonnees door de dood, en waarom werden wij nog gespaard? De goedertierenheden des Heeren mochten ons leiden tot waarachtige bekering bij de aanvang, alsook tot een dagelijkse bekering bij de voortgang. In dit 1ste no. vindt U ingesloten een girokaart voor betaling van de 10de jaargang. Wilt U ons het vele werk helpen verlichten? Zo ja, leg dan deze girokaart niet terzijde, maar neem even de moeite om direct te gireren. Ik hoop dat dit jaar geen herinneringskaarten en kwitanties behoeven te worden verzonden, wat mij veel werk bespaart. Mag ik op aller medewerking rekenen? alsook op vele overbetalingen? wat nodig is, daar de abonnementsprijs van slechts f 10,— niet is verhoogd en U weer geregeld een bijblad zult ontvangen, wat de uitgave van ons blad extra kosten geeft. Velen hebben reeds in december voor 1975 betaald, zij leggen de bijgevoegde girokaart rustig naast zich neer. Verschillenden onder hen hebben ons met een extraatje verrast, zodat wij aan giften en overbetalingen ontvingen f 486,—, daarvoor als steeds onze hartelijke dank. Ook een 6-tal abonnees mochten wij weer noteren.

Van een bekende abonnee uit H. ontvingen wij een lange brief, waarvan wij goede nota namen. Ons antwoord is, laten wij zo maar rustig doorgaan met het verzenden van „Bewaar het Pand”; wat U kan doen is goed, voor de rest wordt wel gezorgd. Wij hopen D.V. op een Ontmoetingsdag elkander nog wel eens te ontmoeten. In alles 's Heeren zegen toegebeden. Wij hopen D.V. een volgende maal vele verrassingen te kunnen mededelen, aangaande de financiële zijde van onze administratie.

Adm. adres: „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 70.43.50

P.S. Bij het verzenden van bovenstaande werden mij nog in het bijzonder verrast bij het nazien van de ontvangen giro's, van een gift van N.N. groot f 500,—, met bijschrift, voor onkosten van het bijblad. Hartelijk dank!

v. d. L.

„kerstfeest-vierende Simeon's”: „Die de Zoon zal vrijgemaakt hebben, zal waarlijk vrij zijn.”

Make de Heere bij ons plaats voor dié geboren Koning, voor dié Zoon des Vaders!

Uitziende Simeon's! Bereide Gods Geest u zulk een kerstfeest...

„t Heilgeheim wordt aan Zijn vrienden,
Naar Zijn vreeverbond getoond.”

Ds. v. L.

BIJ DE AANVANG VAN DE 10e JAARGANG

Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Dat mogen we bij de jaarswisseling ook wel getuigen ten opzichte van ons blad. De arbeid mocht gestaag voortgaan. De Heere heeft de medewerkers bekwaamd en gespaard. Bewaar het Pand mocht elke veertien dagen een brede kring van lezers bereiken. De Heere gaf zegen.

Er is in het afgelopen jaar veel gebeurd, op allerlei gebied. We gaan daar niet over uitweiden. We denken hier alleen aan velen, die heengegaan zijn uit onze eigen kring. Vele anderen verkeren in moeilijke wegen en hebben zo het jaar beëindigd.

We kunnen niet vooruitzien. Het is donker in de wereld. Wat zal de toekomst brengen? We weten, dat de Heere alles in Zijn hand heeft en houdt. Hij voert Zijn raad uit en bereikt met alles Zijn doel. Wat zal dit jaar ons en de onzen brengen? We weten daar niets van. Wel weten we, dat zij welgelukzalig zijn, die hun hoop op de Heere mogen stellen in de weg, waarin het de Heere behaagt hen te brengen. Zij zullen niet beschaamd worden.

Het is onze hartelijke begeerte dat de Heere onze lezers moge gedenken in Zijn rijke gunst en dat Hij ons blad ook in de 10e jaargang moge gebruiken als een middel in Zijn hand tot verheerlijking van Zijn Naam en tot zegen van onze lezers. Daartoe moge de Heere ook in 1975 alle medewerkers liefde en bekwaamheid geven om hun arbeid voor Bewaar het Pand voort te zetten. Ik houd er mij van overtuigd, dat ik namens alle commissie-leden spreek, wanneer ik u allen van harte Gods onmisbare zegen toewens.

Ds. G. Blom.

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

20.

„Nu zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken.” En daarop hebben wij te letten, daar wij zo geneigd zijn het Goddelijk spreken met ons menselijk denken te verwarren. Want Hij spreekt in het Evangelie der genade nooit vanuit ons tot ons, daar vanuit de mens nooit iets goeds is te bereiken. Van deze boom geen vrucht in der eeuwigheid, daar hij gans verdorven is door de zonde. Wij hebben het licht van Gods genade nodig om het licht te aanschouwen, dat door de Heere ontstoken wordt in Zijn belofte. Het denken vanuit het menselijk kennen en kunnen, komt op uit de wortel van eigen gerechtigheid, al is het geen overblijfsel vanuit het verbond met Adam dat verbroken is.

Het kennen en kunnen van de mens in het natuurlijke en zedelijke leven heeft hij door de kracht van de algemene genade. En wij zijn geneigd dat met de rijke jongeling op eigen rekening te schrijven als zijnde van geestelijke aard. Waarmee wij altijd weer in botsing komen met de leer van vrije genade. De dwaze maagden kwamen met die kracht tot aan de poorten des hemels, en zie zij waren vreemdelingen van het geestelijk kennen en kunnen des geloofs.

Als de Heere met Zijn beloftenissen komt tot Abraham en zijn zaad, dan spreekt Hij niet van zaden „als van velen; maar als van één: En uw zade; hetwelk is Christus.”

Zo wordt het ons met de Galaten duidelijk, dat van niet één mens iets goeds te verwachten is, daar zij allen in Adam gezondigd hebben als hoofd van het verbond der werken. Waarom de Schrift ons wijst op de tweede of laatste Adam en dat is de Heere uit de hemel, Die gegeven is tot een levendmakende Geest.

„En de zaligheid is in geen Anderen; want er is ook onder de hemel geen andere Naam, Die onder de mensen gegeven is, door Welke wij moezalig worden.”

Hierin hebben wij ons innerlijk leven te beproeven, of het geestelijke leven vanuit de innerlijke geloofsgemeenschap met Hem in onze harten is. Of Hij met de bediening van Zijn genade door de werkingen van Zijn Geest in ons leeft om Hem aan te kleven en heilbegerig te zitten aan Zijn voeten tot onderwijzing in de weg der zaligheid.

Tot op de dag van heden worden vloekwaardige zondaren door de inlijving in Christus tot zegen gesteld op de aarde. En dat niet alleen voor zichzelf, doch ook voor anderen. Waartoe het Evangelie van Christus gepredikt wordt, onder de bedauwing van Zijn Geest.

Luister met ernst naar Zijn Woord, luister met een biddend hart, want door Zijn Geest neemt Hij verharde zondaren onder Zijn bearbeiding en zie, zij worden van dood levend gemaakt „Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, de ure komt en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons van God, en die ze gehoord hebben zullen leven.”

En dat stelt de Schrift tot onderwijzing op de voorgrond, daar het geestelijk kennen van die zaken nodig is tot zaligheid, opdat zij ons dierbaar en onmisbaar zouden worden eer het voor eeuwig te laat is.

Het ging om de vervulling van Gods belofte aan Abraham en dat vond niet plaats op de Sinaï bij de wetgeving, al werd het volk daar door de wetgeving met meer klaarheid gewezen op de vervulling van de belofte in Christus door Zijn offerande.

En toch hielden de Joden vanuit het beginsel van eigengerechtigheid de wetgeving op de berg Sinaï voor het hoogtepunt van Gods heilsopen-

baring. Waarom de komst van Christus in het vlees voor velen niet meer had dan een nationale betekenis, door Zijn enige en algenoegzame offerande uit het oog te verliezen, daar men in de offers, die gebracht werden op het altaar, het leven dacht te verkrijgen. En zo werd door het doen der wet, het doen des geloofs verdrongen. En al veroordelen wij die wettische godsdienst in de Galaten die daaraan genoeg dachten te hebben, zo zijn wij daarom van dat kwaad nog niet gezuiverd. Steeds meer wordt het komen tot het geestelijk kennen van Christus in Zijn enige en algenoegzame offerande op de achtergrond gedrongen. Want de Heere Jezus heeft toch voor ons geleden en de verzoening teweeg gebracht. En zo blijft men met een blote beschouwing staan in het buitenste voorhof bij de geur van het altaar. En zonder er persoonlijk mee in aanraking te komen door het geloof, kan die heerlijke reuk ons niet zijn een reuke des levens ten leven. ~~Om er dan straks door veroordeeld te worden, daar het buiten die innerlijke geloofsbeleving voor de mens is een reuke des doods ten dode.~~

Geheel anders staat de zaak in het geestelijke leven, wanneer het hart de wet des Heeren lief heeft, al worde men er door veroordeeld en verklaagd bij de Heere, daar er zwaar en menigmaal tegen Hem gezondigd werd. Met de innerlijke overtuiging de dood verdiend te hebben, kan men zich met een blote beschouwing niet op de been houden.

Dezulken komen met de bekentenis van hun strafwaardigheid tot de vraag: „Is er enig middel, waardoor wij deze straf ontgaan mochten, en wederom tot genade te komen?” Het hart krijgt door de onderwijzingen des Geestes steeds meer behoefte aan de geestelijke kennis van de Middelaar, vanwege de diepe kloof die er is tussen God en het hart, vanwege de zonde.

En tot verdediging van deze zaak zegt de apostel: „Het verbond, dat tevoren van God bevestigd is, op Christus, wordt door de wet, die na vierhonderd en dertig jaren gekomen is, niet krachteloos gemaakt, om de belofte te niet te doen.”

Het verbond dat door de Heere met Abraham werd opgericht had in zijn belofte Christus tot inhoud als de Verwerper van de zaligheid en dat kon door al de wetten op de berg Sinaï gegeven, niet krachteloos gemaakt worden.

De Heere brengt Zijn heilsopenbaring van heerlijkheid tot heerlijkheid, om zo in de eeuwige heerlijkheid met Zijn volk te eindigen.

En zo gaat het ook in het kinderlijk leven des geloofs. Want toen Israël onder het oordeel van de verstrooiing zuchtte, zonk het steeds dieper in de ellende weg. En dat deed de vijand hen toeroepen: Gij hebt geen heil bij God! En zie, daar ging het licht op in de duisternis, waaruit het hart veel vertroosting mocht ontvangen. „Ja,” zei de Heere: „Ik zal het beter maken dan in uw beginselen, en gij zult weten dat Ik de Heere ben.”

Het zal niet worden zoals het was, het zal beter worden. De heerlijkheid van het tweede huis zal groter zijn dan van het eerste huis. Want daarin zal Christus in de bediening van Zijn genade ontmoet worden. Op de weg des Heeren wordt het altijd beter gemaakt dan het was. Het is door alles heen Zijn heerlijke bedoeling ons hart in het geloof steeds meer aan Christus te verbinden als geschenk van de Vader.

Maar de weg van heerlijkheid tot heerlijkheid loopt wel door de diepte. De goede Herder leidt Zijn schapen door het dal van de schaduwen des doods. En toch door alles heen is dit het steunpunt: „Want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij.”

Galaten 3:16, 17.

R. Kok.

Naar de katechisatie

DE WET DES HEEREN

Het negende gebod (2)

De zonde van de leugen openbaart zich in velerlei vormen, want ook de listen van satan zijn velerlei en ons eigen hart is arglistig, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen? Jerem. 17:9.

We willen nu enkele vormen bezien in het persoonlijk leven van de mens.

Zo is er de laster. Zij is: iemands naam en eer opzettelijk als door het slijk sleuren door

schandelijke dingen, strijdig met de waarheid, van hem uit te strooien en zo een lak op zijn persoon te leggen. En o, dat roddelen onder elkander. Hoeveel schade heeft men al niet de naaste bezorgd, vaak niet te herstellen. Bekend is het voorbeeld van iemand, die van een hoge toren een zak met veren leeg stort en door de wind laat wegzweven. Probeer dan maar eens al die veren op te zoeken! Zo is het met de laster. Hoeveel gemeenschapsleven heeft zij in de kerkelijke samenleving al niet verstoord en onrust verwekt.

Maar de allerergste vorm van de laster is wel de Godslaster. Zij is door woord en daad de Majesteit van het Goddelijk Wezen schenden. Aan het „beest”, dat Johannes beschrijft in Openbaring 13, werd een mond gegeven om grote dingen en Godslasteringen te spreken. En in vers 8: „En het opende zijn mond tot lastering tegen God, om Zijn Naam te lasteren, en Zijn tabernakel en die in de hemel wonen.”

We zien deze dingen al duidelijker zich voordoen in onze tijd. Wat moest de overheid toch op zijn strengst optreden tegen de God-tergende laster van Zijn Naam en werken! En wat moest de kerk niet ernstiger getuigen tegen deze helse aanvallen op Gods dierbaar Wezen en tegen Zijn Goddelijke werken!

Verder verwijzen we terug naar het derde gebod, in verband met de lastering van Gods Naam.

Ten opzichte nu van de laster betreffende de mens is 't ook zo erg, wanneer men iemands woorden verdraait. Dat is iets af- of toedoen van en aan iemands woorden. Men kan ook iemands woorden in een heel ander verband doorgeven dan iemand deze heeft bedield, zodat zijn woorden in een ander licht komen te staan. Daarom is het LICHTVAARDIG OORDELEN over een ander zo funest. En hoe dikwijls heeft dat plaats. We denken hier aan de richter Eli. Zonder nader onderzoek in te stellen, veroordeelde hij Hanna en hield haar voor dronken, toen zij in stilte haar hart voor de Heere uitstortte en slechts haar lippen bewoog.

Ook in geestelijk opzicht kunnen Gods kinderen wel eens lichtvaardig oordelen over zielen, die niet zo breedvoerig hun bevindingen kunnen medelen. Ook niet kunnen spreken van zo ver gevorderd te zijn in de genade als anderen, maar die toch de eigenschappen van het nieuwe leven mogen openbaren.

Men kan het ook zo lichtvaardig hebben over een ander, terwijl men zelf het leven der genade niet kent. De Heere zegt in Zijn Woord: „Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.”

Zo kan men ook lichtvaardig over een ander oordelen, wanneer er een of ander kwaad gerucht rondgaat. Inplaats dat men eerst een onderzoek instelt, allereerst voorzigtigerwijze bij de persoon in kwestie, gaat men zo maar dat kwaad van de ander rondbazunen.

Wat zou er veel narigheid kunnen voorkomen worden, wanneer dus eerst een onderzoek werd ingesteld. Maar de mens is toch zo belust op sensatie.

Dat geldt ook van de zogenaamde „achterklap”. Dat is: het heimelijke van iemand aan anderen doorvertellen en wat door die anderen ook wordt overgenomen. Psalm 15:3 zegt: „En geen smaadrede opneemt tegen zijn naaste.” We zeggen het toch zo gemakkelijk tot een ander: zeg, weet je wat ik van hem of haar gehoord heb, wat die mij heeft verteld? terwijl dan iets „in vertrouwen” besproken is onder elkaar. En zo weten al gauw heel veel „anderen” het in-het-geheim-vertelde.

„Allerlei liegen en bedriegen, als eigen werken des duivels, vermijden”, zo zegt onze Heidelberger in Zondag 43.

We denken aan de nood-leugen. Wanneer iemand in een moeilijke situatie verkeert, verzint men een leugen om zichzelf eruit te redden. Maar hoe moeten we de leugen beoordelen, zoals bijvoorbeeld van Rachab bij het verbergen van de verspieders?

Het is hier de kwestie, dat zij o.i. de zaak des Heeren op 't oog had en die wilde bedoelen, al heeft zij anderzijds ook aan haar eigen leven gedacht, dat op het spel stond. Toch blijft haar leugen, als „middel” dan, ongeoorloofd. We moeten niet vergeten, dat zij het verbergen van de verspieders „door het geloof” gedaan heeft. Dat verklaart Hebr. 11:31 duidelijk. Maar als heidin geweest zijnde, kunnen we opmerken, dat bij haar geloofsbeoefening nog zwakheden zich voordeden. Denk ook aan Abraham en Izaäk.

Op het terrein van de leugen kan men ook plaatsen: toneelvoorstellingen. Men doet zich voor, een ander te zijn dan die men zelf is.

Onder „allerlei liegen en bedriegen” is ook begrepen het vormelijk ja-woord uitspreken bij de heilige doop en bij het afleggen van openbare belijdenis. Wanneer dat „ja” zo maar, zonder enig besef van het gewichtvolle ogenblik, wordt uitgesproken en dat men dan verder in de opvoeding het „onderwijzen of het doen en helpen onderwijzen in de voorzegde leer” rustig op zijn plaats kan laten, zonder enige zorg over de geestelijke belangen van het kind; of dat men na zijn „belijdenis” voortleeft, zonder zich te bekommeren over wat de Heere zo eeuwig waardig is en wat tot zaligheid noodzakelijk is, of dat men een slordige levenswandel erop na houdt, dan maakt men God tot een leugenaar. Hoeveel spreken dat ernstige „ja-woord” uit, als met een leugen in de rechterhand! En men beseft niet, dat men als „zwarte toorn Gods op zich laadt”. Zondag 48.

Niet minder ernstig is dat geldend van alle „leugenleer”. Uitleg van de Bijbel naar eigen menselijk inzicht; vervalsing van de waarheden der Schrift; de „algemene verzoeningsleer”; het al meer verzwijgen van de noodzakelijkheid van wedergeboorte en bekering en dat de mens het moet doen of: God wat en de mens wat omtrent het zalig worden; de hedendaagse verlossingsleer, waarbij de verlossing van de mens wordt bepaald als een verlossing alleen uit sociale nood en ellende; de moderne moraaltheorieën over de zedelijke normen met totale opzetting van de onveranderlijke normen, die de Bijbel stelt. De apostel Petrus heeft het in zijn 2e brief, hoofdstuk 2 vs. 1, over de valse profeten en valse leeraars, „die verderfelijke kettersen zullen invoeren”. En Paulus schrijft in II Thess. 2:11: „En daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven.” Daarvan zien we thans duidelijk de ernstige symptomen hoe langer hoe meer openbaar worden.

We besluiten onze les met nog een vorm van de „leugen”, namelijk: het zelf-bedrog. Vreselijk is het, zich in te beelden dat men een kind van God is, dat men deel heeft aan Christus, maar nooit te zijn geworden een arm zondaar voor God en een missend mens! O, wat erg om met een „ingeezelde hemel” verloren te gaan en in de rampzaligheid neer te storten: Och, dat Gods Geest dezulken ontdekke, eer het voor eeuwig te laat is.

Wanneer deze les u in het nieuwe jaar zal mogen bereiken, zo de Heere ons het nieuwe jaar doet ingaan in Zijn lankmoedigheid en goedheid, ligt het jaar 1974... weer achter ons. Maar zou het niet alleszins gepast zijn, dat ieder zich dan nog eens ernstig afvraagt: hoe ben ik het nieuwe jaar in gegaan? Nog onbekeerd en onverzoend? Nag met datzelfde open schuld-register voor God?

Daarop staan óók onze zonden ten opzichte van de overtreding van het negende gebod: de zonden van de leugen! Want wie zal onschuldig zijn uitgegaan? Bovendien ligt de WORTEL van de leugen in ons aller hart verborgen, waarover we het D.V. zullen hebben in een volgende les. Zo stonden we, alles samengevat, schuldig voor God aan al Zijn geboden aan het einde van 1974. Hebben we het mogen inzien en erkennen voor de alwetende God? Mochten we bij de jaar-wisseling in verootmoediging voor 's Heeren Aangezicht smeken:

„Verzoen de zwarte schuld,
Die ons met schrik vervult.
Bewijs ons eens genade.”

O, dan hebben we dat verzoenend en al-reinigend bloed van Christus nodig gehad en ingeroepen. Voor de ontdekte en naakte zondaar wordt de algenoegzame Middelaar en Borg onmisbaar, gepast en dierbaar!

Hebt u zó die Borg nodig gekregen, lezer(es)?

Die echt bekend gemaakt is met zichzelf, is zo bang juist voor het zelf-bedrog. Die vraagt met de dichter van psalm 139: „Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten; en zie of bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwige weg!”

Zulke bekommerden van hart hebben een „GE-GEVEN” Borg nodig en vragen met de dichter van psalm 55: „Zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw heil.” Ja, voor dezulken wordt het zó'n groot wonder, dat de Heere Zelf het zal waarmaken: „Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen

wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.”

Jes. 1:18.

Mag ik aan het einde van deze les al onze geachte en geliefde catechisanten „mog 's Heeren bewarende en zegenende Hand van harte toebidden, stoffelijk en geestelijk!

E.

V. L.

Na de Generale Synode

4

De zending vroeg geruime tijd aandacht van de synode. Een van de zendingsarbeiders was ter vergadering aanwezig en hield een toespraak. De kerk heeft de roeping om het evangelie te brengen aan alle creaturen. Onze kerken arbeiden op Celebes en in Vandaland. Er komen verschillende vacatures op de zendingsterreinen. Er zijn nog geen voldoende reservekrachten, die hun plaats kunnen innemen. We zouden het toezichten, wanneer er uit onze kringen jonge mannen gevonden werden, van de Heere geroepen, om te gaan arbeiden in de zending. Ook hiervoor geldt, wat de Heere Jezus eens sprak en wat we in een ander artikel reeds aanhaalden: De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige; bidt dan de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitsende.

De Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten vergaderde in die dagen ook. Daar konden de zaken in twee dagen worden afgehandeld, blijkbaar omdat daar geen nieuwe dingen aan de orde komen, die allerlei strijd oproepen. Op voorstel van de voorzitter werd met algemene stemmen besloten aan de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten een telegram te zenden met toebidding van Gods zegen op al de arbeid. Later werd van die synode een telegram terugontvangen. We maken hier dankbaar melding van. In vroeger jaren stonden onze kerken heel dicht bij de Gereformeerde Gemeenten. In de loop van de tijd is er een ontwikkeling gekomen, waardoor begrijpelijkerwijze de afstand groter geworden is en er geen officiële contacten mogelijk zijn. Toch zijn er nog velen in onze kerken en in de Gereformeerde Gemeenten, die zich van harte aan elkaar verbonden weten. Over de kerkmuren heen mogen zij elkaar telkens weer in de Heere ontmoeten. Daarin komt de gemeenschap der heiligen openbaar.

Na andere zaken kwam aan de orde de geestelijke verzorging van lichamelijk en geestelijk handicaptten. Het gaat hier in feite om de arbeid onder doven. Er is samenwerking gezocht en gevonden met Gereformeerden en Hervormden. Daardoor kon het land verdeeld worden in drie ongeveer even grote rayons, waarbij elk van de drie kerken een eigen rayon heeft te bearbeiten. Dit wordt vastgelegd in een overeenkomst. Daarin moet worden bepaald dat de geestelijke verzorging geschieden moet op basis van Schrift en belijdenis. Naar onze mening geeft dat geen waarborg, dat dit in de praktijk tot zijn recht komt. In de commissie, waarin deze zaak vóór de openbare behandeling besproken werd, hebben we gepleit voor samenwerking met de dovenarbeid van de Gereformeerde Gemeenten. We krijgen van de doven-arbeid, die daar verricht wordt, uit wat we lezen een zeer gunstige indruk. Het gaat er om, dat onze doven bereikt worden, maar ook, dat ze goed bereikt worden.

Een volgend agendapunt betrof de emeritering van predikanten. Er waren twee instructies. De ene ging over het recht om op 65-jarige leeftijd, ook zonder 40 dienstjaren, met emeritaat te gaan. De synode kende dit recht toe. De andere instructie handelde over de verplichte emeritering op 70-jarige leeftijd. Het noorden, dat met deze zaak kwam, stelde voor om aan deputaten artikel 13 K.O. opdracht te geven te onderzoeken of het gewenst was de bepalingen in dit opzicht te wijzigen. Het werd dus naar voren gebracht als een financiële, niet als een principiële kwestie. Was de achtergrond de vrees, dat er straks geen plaats is voor de vele kandidaten, die in de toekomst van de school komen? De commissie die deze zaak moest voorbereiden vond in meerderheid een onderzoek niet nodig en wilde dadelijk de emeritering op 70-jarige leeftijd verplicht stellen. We hebben ons uiteraard hiertegen verzet. Principiële gezien hebben we bezwaren. De Hee-

re bindt de roeping niet aan een bepaalde leeftijd. Een beroep op de Levieten, die slechts tot een bepaalde leeftijd mochten dienen, gaat natuurlijk niet op. Dan zou de kerk eeuwenlang tegen Gods Woord gehandeld hebben. En moet dan de maximale leeftijd van de Levieten niet als grens worden aangehouden? Hoe zit het dan met Mozes, die op 80-jarige leeftijd door de Heere geroepen werd? In de afgescheiden kerken zijn vroeger wel mensen tot het predikantst gkome, die al een betrekkelijk hoge leeftijd hadden bereikt. Formeel was er ook bezwaar tegen wat de commissie voorstelde. Dat was geen advies omtrent de instructie maar een zelfstandig voorstel. De vraag kan ook worden gesteld, wat er zou moeten gebeuren wanneer een dienaar van 70 jaar geen emeritaat aanvraagt en kerkeraad en gemeente die dienaar graag willen behouden! Komt er dan een kerkelijke procedure tegen de predikant en kerkeraad? De synode besloot de zaak in handen te stellen van de deputaten artikel 13, die op de volgende synode zullen moeten rapporteren.

Lang en breed werd over de I.C.C.C., de Internationale Raad van Christelijke kerken, gesproken. Er is een toenemende kritiek op het werk van de Raad. De deputaten hebben bezwaren, maar ook waardering. De commissie, die deze zaak moest voorbereiden, had meer kritiek dan waardering. Een enkel lid van die commissie liet zijn waardering uitkomen. De commissie wilde het lidmaatschap beëindigen tenzij het uitvoerend comité op korte termijn en op duidelijke wijze een vijftal verzekeringen zou geven. Men kan hierover breder lezen in De Weeker van 11 oktober j.l. Daarin wordt ook de bespreking van deze zaak ter synode weergegeven.

Toen we luisterden naar wat voor- en tegenstanders naar voren brachten, konden we ons niet aan de indruk onttrekken, dat sommige tegenstanders van de I.C.C.C. zich meer verbonden gevoelen aan de Wereldraad van kerken. Dat is geen enkele keer openlijk uitgesproken, maar de felle kritiek op de Internationale Raad deed wel breken om de weg te banen voor het lidmaatschap van de Wereldraad. Daardoor kwamen de meningen op de synode scherp tegenover elkaar te staan.

Onze kerken zijn lid van de Internationale Raad en daarom moeten er wel gegronde motieven zijn om in de gegeven situatie met genoemde Raad te breken. Dat hebben verschillende afgevaardigden goed gevoeld. Er staat hier meer op het spel dan alleen dit lidmaatschap. Het gaat om de koers die onze kerken in de toekomst zullen varen. Wanneer het ging om de vraag of we lid moeten worden, staat de zaak anders. Dan kan het voor en tegen objectief worden overwogen. Nu we lid zijn moeten er gegronde redenen zijn om het lidmaatschap te beëindigen.

Uit inlichtingen, die we later kregen, bleek ons, dat de synode niet volledig was ingelicht. Bij zoveel kritiek was het toch wel op z'n plaats geweest, wanneer de I.C.C.C. gelegenheid had gehad op de bezwaren in te gaan en deze op de juiste waarde te doen schatten. De synode had kennis moeten kunnen nemen van de kritiek, die de Internationale Raad heeft op de kritiek, die door deputaten en commissie op het doen en laten enz. van deze Raad werd uitgebracht.

Ook de tegenstanders van de I.C.C.C. moesten erkennen, dat het niet gaat om de grondslag. Toch wilde men van die nu van het lidmaatschap af. Op de synode van 1971 was deze zaak ook aan de orde geweest. Nu moest de beslissing vallen.

De commissie had een voorstel gedaan om te breken met de Raad tenzij aan bepaalde voorwaarden werd voldaan. Er kwamen verschillende amendementen van voor- en tegenstanders. Deze werden in handen gesteld van commissie en deputaten om zich samen nader te beraden. Ruim een week later kwam deze aangelegenheid weer aan de orde. Er was toen een nieuw voorstel van de commissie, een soort compromisvoorstel om toch tot een uitspraak te kunnen komen. We namen over wat De Weeker daarvan zegt:

Na een korte bespreking en een paar kleine wijzigingen sprak de gen. synode uit, dat het de christelijke gereformeerde kerken niet langer mogelijk zal zijn het lidmaatschap van de I.C.C.C. te continueren, tenzij het Uitvoerend Comité van de I.C.C.C. op — naar oordeel van de synode — duidelijke wijze de verzekering geeft en uit de handelwijze van de raad duidelijk blijkt, dat

1. deelnemende kerken zich in het openbaar van bepaalde uitspraken kunnen distancieren zonder gediskwalificeerd te worden;
 2. alles voorkomen wordt, dat de indruk wordt gewekt, alsof het communisme de enige anti-goddelijke ideologie is;
 3. er tegen gewaakt wordt de strijd tegen anti-goddelijke ideologieën te voeren op wereldse wijze en met vleselijke wapenen;
 4. alleen dan een exclusieve houding geboden is, wanneer deze duidelijk door de Heilige Schrift wordt aangewezen en vereist;
 5. voorkomen wordt, dat persoonlijke resoluties naar buiten worden gepresenteerd als gevoelens van de gehele organisatie;
 6. voortaan alles in het werk wordt gesteld, dat de inhoud van alle resoluties bijbels gefundeerd en theologisch verantwoord is;
- en besluit:
- a. dat de generale synode de I.C.C.C. hiervan in kennis zal stellen;
 - b. dat deputaten het officiële antwoord van de I.C.C.C. aan de volgende synode rapporteren;
 - c. dat de komende generale synode een beslissing neemt met betrekking tot ons lidmaatschap. We hoeven daar niets aan toe te voegen. Het is duidelijk waar het nu om gaat.

B.

Ontmoetingsdag

TE SLIEDRECHT - CENTRUM

D.V. OP ZATERDAG 5 1975

MORGENSAMENKOMST

Aanvang 10.30 uur

Opening: Ds. G. Blom

Spreker: Ds. D. Slagboom

Slotwoord: Ds. A. Baars

PAUZE

MIDDAGSAMENKOMST

Aanvang 2 uur

Opening: Ds. R. Kok

Spreker: Ds. H. C. van der Ent

Slotwoord: Ds. M. C. Tanis

De ontmoetingsdag zal weer worden gehouden in het zeer ruime kerkgebouw van de kerk van Sliedrecht-centrum. Er zal gezorgd worden voor koffie en frisdrank. De dag zal ongeveer om 4 uur gesloten worden. Allen zijn welkom. Treft nu reeds voorbereidingen om zoveel mogelijk gezamenlijk te komen. De Heere geve, dat we elkaar te zijner tijd in groten getale in Zijn gunst mogen ontmoeten.

B.

Onze reis naar Canada in 1974

3

Het is niet onze bedoeling van alle reizen en trekken omstandig te verhalen. Dat zou voor onze lezers niet veel zeggen. We willen ons beperken tot die dingen, die belangstellende lezers meer toespreken.

De volgende dag kwam Bill thuis met de mededeling, dat er een tornado op komst was uit Michigan. Deze zou langs London trekken en met een uur in Norwich kunnen zijn. Alles wat los stond werd naar binnen gebracht: stoelen, bloempotten, tenten enz. Er kwam regen en onweer, maar de verwachte tornado passeerde wat noordelijker en bracht bij ons geen schade. Vrijdagmiddag bezichtigden we het ruime kerkgebouw van de Gereformeerde gemeente. Ook die gemeente is in de storm geweest. Jaren geleden heeft zich een deel afgescheiden en heeft een oud-gereformeerde gemeente gesticht te Salvord, een dorp dat enige mijlen verwijderd ligt. We zijn er meermalen langs gereden. Onder de leiding van de tegenwoordige predikant, Ds. de Boer, mag de gemeente gebouwd worden. De mensen komen trouw op onder de bediening van het Woord. Er wonen nog mensen, die de Heere rezen.

Na het bezichtigen van het kerkgebouw — alles zag er keurig verzorgd uit — gingen we op bezoek bij onze vrienden uit Hamilton, die nu sinds kort in Norwich wonen. Het deed goed elkaar weer te zien. Er liggen banden en herinneringen van 9 jaar geleden. Er mocht gesproken worden over de wegen des Heeren. Dat geeft samenbin-

ding en overeenstemming. Dan valt de mens er buiten en krijgt de Heere de eer.

Het werd weer zondag. We preekten tweemaal in Mitchell en een in London. Dat zijn geen onbekende gemeenten voor ons. Er liggen herinneringen, die we nooit kunnen vergeten. De kamerling reisde zijn weg met blijdschap en dat geeft de Heere nog wel eens te beleven wanneer men in Zijn huis heeft mogen ervaren, wie de Heere is en blijft.

Dinsdagmorgen kregen we bezoek van 'n vriendin, die we 9 jaar geleden al in London hadden ontmoet, toen we daar de eerste keer preekten. Zij woont nu met haar gezin dicht bij Norwich. Het blijkt wel eens goed te zijn met elkaar van gedachten te wisselen. Ook daar zijn mensen, die zich verschuilen achter hun onmacht of de schuld op God werpen. Velen hebben een verkeerde opvatting van de waarheid. Alsof de Heere niet gezegd zou hebben: Ik heb geen lust in de dood van de zondaar, maar daarin heb Ik lust dat de zondaar zich bekere en leve. We waren het daarin van harte met elkaar eens.

Woensdag werd weer een belangrijke dag. Bill wilde ons verrassen. Hij had een reisplan klaar gemaakt. We zouden met zijn achten een tochtje door een deel van de Verenigde Staten maken. Dat achtstal zou bestaan uit Bill met zijn vrouw en oudste zoon, zijn ouders — zijn vader is al 81 jaar —, zijn zuster uit Holland en mijn oudste dochter en mij. We gingen om 5 uur in de morgen op stap. Het was toen nog donker. Norwich ligt veel zuidelijker dan Nederland. Dat is met het opgaan van de zon duidelijk te merken. We waren met zijn vijven. De andere drie moesten in Ancaster worden opgehaald. Die waren om 6 uur opgeladen. Het werd ondertussen licht en zo gingen we met een volle truck in de richting van de grens. We passeerden die bij Buffalo en gingen toen door de staat New York, eerst in oostelijke en vervolgens in zuidelijke richting langs verschillende highways. Veel meer dan bij ons is een chauffeur aangewezen op een goede kaart, die alle hoofdwegen aangeeft, met aanduiding van het nummer. Je moet dan gewoon het nummer van de weg volgen.

We passeerden armoedige streken, waar het blijkbaar niet zo vruchtbaar was. We kwamen door dorpen en steden, waar de welgesteldheid duidelijk zichtbaar was. We gingen door valleien en over verschillende bergruggen in Pennsylvania. Wat is het een majestueus land en alles getuigt van de grootheid van Hem, Die alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt. Op zijn tijd gingen we rusten om wat te gebruiken of van het uitzicht te genieten. Het is te begrijpen, dat de psalmdichters, ziende de grootheid des Heeren in de werken Zijner handen, opgewekt werden om de Naam des Heeren te loven. We kwamen in zware (onweers)-buien eh stopten die dag om een uur of 5 in de middag te Dillsburg, waar kamers in een motel besproken waren. We hadden toen ongeveer een afstand van 450 mijl, dat is meer dan 700 km afgelegd. We gingen nog picknicken en een avondwandeling maken.

De volgende dag gingen we weer vroeg op stap, namelijk tussen 7 en 8 uur. Het eerste doel was Washington, waar we tegen de middag aankwamen. Washington is een mooie stad. Uiteraard zagen we in de enkele uren, die we er doorbrachten niet al te veel, maar toch voldoende om een bepaalde indruk ervan in onze herinnering te bewaren. We gingen in de truck een paar keer rondom het Witte Huis. In die dagen was Nixon nog president. Het gebouw was te bezichtigen. Een stroom van mensen maakte van die gelegenheid gebruik. Er was een dikke rij van mensen, die zich opgesteld had langs het hek rondom het gebouw en langzaam kwam men vooruit, totdat men door de ingang naar binnen kon gaan. En intussen sloten zich vele anderen bij de stoet aan. We zagen een park met een heel hoge gedenknaald, omgeven door vele vlaggen. We konden niet uitvinden voor wie die naald was opgericht, maar we vermoeden dat we te maken hadden met het Lincolnmonument in het Potomacpark aan de rivier. Ook vertoefden we op Airlington, een natuurreservaat aan de overzijde van de Potomac, eigenlijk in Virginië. Het bevat volgens een encyclopaedie ongeveer 28.000 graven van gesneuvelden in de Secessieoorlog, de oorlog met Spanje en wereldoorlog I. Voorts worden er bekende generaals begraven en nog steeds worden er nieuwe graven gedolven voor militairen en nabestaanden van hen. Daar is ook het graf-

monument van de Onbekende soldaat. Daar is steeds een erewacht, die juist op plechtige wijze werd afgelost, toen wij daar waren. Op deze begraafplaats ligt ook de vroegere president Kennedy met een paar kleine kinderen van hem. We stonden aan zijn graf. Er brandt voortdurend een toorts. We zagen nog het een en ander en gingen toen in noordelijke richting. Het doel was Clifton, waar we tot zaterdag zouden blijven.

We kwamen weer langs mooie streken, gingen door een lange tunnel onder de zee door en kwamen ongeveer 's avonds om 7 uur in Clifton aan ten huize van Ds. Van den Belt. We werden allen van harte door hem en zijn echtgenote verwelkomd en moesten ons terstond aan tafel schikken voor een heerlijke maaltijd.

We troffen daar ook Addie en Anneke uit Ameide met hun zoontje aan. Die waren sinds enkele dagen bij hun oom en tante gelogeerd. Het was geen verrassing voor ons hen daar te ontmoeten, want we wisten van hun plan af.

Addie vertelde van het plotseling overlijden van een lid van mijn gemeente. Dat trof me zeer. Zo iets was tijdens geen van mijn vroegere verblijven in Canada gebeurd. Het was nu onmogelijk om de begrafenis te leiden. In zo'n geval zou je zo wel terug willen gaan, maar dat was uitgesloten.

Al spoedig na de maaltijd liet Ds. Van den Belt ons de kerk zien. Deze staat naast de pastorie. Het is een mooie kerk met een paar honderd zitplaatsen. In het basement was vergadergelegenheid. De vrouwen-vereniging was juist aan het vergaderen. We maakten kennis met de vrouwen. Onder haar troffen we een dochter van Ds. Laman aan, die we in vroeger jaren regelmatig in Hamilton hadden ontmoet. Ze is later naar Clifton verhuisd en in 1973 is ze daar in het huwelijk getreden. Haar man is een achterkleinzoon van Ds. Beversluis. Sommige lezers zullen zich deze predikant mogelijk herinneren.

De vrouwen onthaalden ons op koffie en gebak. We waren nog enige tijd genoeglijk samen. Er waren onder deze vrouwen nog, die zich goed in onze taal konden uitdrukken. Met anderen was dat niet het geval. De emigratie is daar van oudere datum dan die in Canada.

Later op de avond werden de andere gasten opgehaald. Die zouden bij verschillende bevriende adressen logeren. Voor ons was er een plaats in de pastorie. Dat was fijn, want daardoor waren we in de gelegenheid nog wat nader met elkaar te spreken. We kenden elkaar al voordat Ds. Van den Belt naar Clifton vertrok.

B.

Het kort begrip

De volledige titel is: Kort Begrip der Christelijke religie, gesteld in vragen en antwoorden, tot onderwijzing dergenen die zich eerst begeven tot het gebruik van des Heeren Avondmaal.

In een uitgave van de drie formulieren van enigheid van Dr. A. Kuyper komt dit Kort Begrip als aanhangsel voor Kuyper schrijft: Dit Kort Begrip is niet van de Synode van 1618/19 uitgegaan, noch door haar ingevoerd. Zij liet het gebruik ervan slechts vrij, en toonde alsoz tegen de inhoud geen bedenking te koesteren. Het Kort begrip is herkomstig van de Kerkeraad te Middeburg, die het in 1611 opstelde en uitgaaf.

Kort geleden is er een bewerking van dit Kort begrip verschenen: Een eenvoudige Catechismus. Kort Begrip der Christelijke Religie door ds. H. Faulkelius bewerkt door ds. J. van Amstel.

Een van onze lezers vroeg ons oordeel over deze bewerking. Het boekje is ons niet ter recensie toegezonden. Zo gezien konden we ons van een oordeel onthouden. We hadden trouwens nog geen kennis genomen van deze uitgave. We gebruiken voor belijdenis-catechisanten het Kort Begrip, dat ons voldoet. We hebben geen behoefte aan een bewerking. Maar nu onze lezer vraagt te schrijven, hoe we er over denken, willen we dat in het kort doen.

Dat er vragen zijn opgenomen over de wet en over het gebed is een verbetering, afgezien natuurlijk van de vraag of de schrijver vragen en antwoorden op een juiste wijze formuleert. We gaan daar niet afzonderlijk op in. We willen slechts enkele dingen naar voren brengen.

Op de voorgrond stellen we, dat het altijd gevaarlijk is om wat enkele eeuwen geleden geschreven is in onze woorden te vertolken. Zo heel gemakkelijk laten we een schrijver iets zeg-

gen, wat hij niet bedoeld heeft, of we laten even gemakkelijk iets weg, wat hij juist heeft willen zeggen. De bewerker is aan dit gevaar niet ontkomen. Met enkele voorbeelden willen we dit toelichten.

Nieuw: vr. 5. Kun je dit volkomen onderhouden? Nee, want ik ben geneigd God en mijn naaste te haten.

Oud: vr. 7. Kunt gij dit alles volkomenlijk houden? Neen ik, maar ik ben van nature geneigd God en mijn naaste te haten en Gods geboden met gedachten, woorden en werken te overtreden.

Nieuw: vr. 6. Heeft God je zo slecht geschapen? Beslist niet. Hij heeft mij goed geschapen. Naar Zijn beeld, d.i. in echte rechtvaardigheid en heiligheid, Genesis 1 : 27 en Efeze 4 : 24.

Oud: vr. 8. Heeft God u also boos en verdorven van natuur geschapen? Neen Hij, maar Hij heeft mij goed en naar zijn evenbeeld geschapen, in ware kennis Gods, gerechtigheid en heiligheid.

Nieuw: vr. 7. Hoe komt het dat je zo slecht bent geworden? Door de val en ongehoorzaamheid van Adam en Eva in het Paradijs, waar onze geaardheid zo te gronde is gericht, dat wij allemaal als zondige kinderen geboren worden, Ps. 51 : 7.

Oud: vr. 9. Vanwaar komt dan die verdorvenheid, die in u is? Uit de val en de ongehoorzaamheid van Adam en Eva in het Paradijs, waar onze natuur also is verdorven, dat wij allen in zonde ontvangen en geboren worden.

Nieuw: vr. 8. Wat hebben Adam en Eva gedaan? Zij hebben niet geluisterd naar God, die hen verboden had van de boom der kennis van goed en kwaad te eten, maar zijn ongehoorzaam geweest. Zij hebben de duivel meer geloofd dan God en zo gegeten van de boom.

Oud: vr. 10. Wat is dat voor een ongehoorzaamheid geweest? Dat zij hebben gegeten van de vrucht des booms, welke God hun verboden had.

Nieuw: vr. 9. Maar wat heb ik met de zonde van Adam te maken? Hij is de vader van heel het menselijk geslacht en daarom ook mijn vader. Wij zijn kinderen van Adam en lijken ook op hem.

Oud: vr. 11. Gaat ons de ongehoorzaamheid van Adam aan? Ja zij, toch want hij is ons aller vader, en wij hebben allen in hem gezondigd.

Nieuw: vr. 10. Ben ik absoluut niet in staat om iets goeds te doen en werkelijk geneigd tot alle kwaad? Inderdaad, tenzij ik door de Heilige Geest wedergeboren word, d.i. een nieuw mens word.

Oud: vr. 12. Zo zijn wij dan onbekwaam tot enig goed als uit onszelf en geneigd tot alle kwaad? Ja wij, tenzij dat wij door de Geest Gods wedergeboren worden.

Nieuw: vr. 11. Straft God deze ongehoorzaamheid niet? Jawel, God is eerlijk en doet wat Hij heeft gezegd in Galaten 3 : 10: Vervloekt is iedereen, die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.

Oud: vr. 13. Wil God zulke ongehoorzaamheid en verdorvenheid ongestraft laten? Neen Hij, maar naar Zijn rechtvaardig oordeel wil Hij die tijdelijk en eeuwiglijk straffen, gelijk geschreven staat: vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgene geschreven is in het boek der wet, om dat te doen (Gal. 3 : 10).

Nieuw: vr. 12. Hoe kom je van deze straf af? Alleen door je schuld te betalen. vr. 13. Kun je dat? Beslist niet; ik maak elke dag mijn schuld alleen maar groter. vr. 14. Kan iemand anders voor jou betalen? Niemand, dan alleen de Middelaar, die God gegeven heeft. vr. 15. Wie is deze Middelaar? Onze Heere Jezus Christus, die zowel God als mens is.

Oud: vr. 14. Hoe kunt gij deze straffen ontgaan en wederom tot genade komen? Door zulk een Middelaar, die tegelijk waarachtig God en een waarachtig rechtvaardig mens is.

We gaan niet verder. Vergelijking van oud en nieuw brengt tot de conclusie, dat de bewerking ook betekent verandering. Elke lezer van dit artikel kan dat gemakkelijk constateren. Laat ieder voor zich de wijzigingen onderstrepen en letten op wat weggelaten en veranderd is. Dat is van meer waarde dan dat we alle veranderingen afzonderlijk aanwijzen en eventueel nog bespreken. Als we daarmee zouden beginnen zouden we alle wijzigingen aan een bespreking moeten onderwerpen. We gaven bovenstaande vragen en antwoorden om onze lezers zelf te doen oordelen. Zij zullen het met ons eens zijn, dat we dit boek-

je niet kunnen gebruiken. We begeren te blijven bij het oude.

B.

Voor de jeugd

BESTE JONGLUI!

Gideon 37

„En God deed also in dezelfde nacht; want droogte was op het vlies alleen en op de ganse aarde was dauw.”

Richt. 6 : 40.

Als jullie dit blad onder de aandacht krijgen, zijn we inmiddels de jaarwisseling weer gepasseerd. En al zal de Hoofdredacteur niet achterwege blijven om al de lezers van ons blad, voor het komende jaar de beste wensen te doen toekomen, niemand zal het ons kwalijk nemen, als wij van onze kant jullie ook alle goeds toe wensen voor lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid. Jullie moeten deze regel maar niet lezen als staande uitdrukking. Want dat is het zonder meer niet. We hebben een lichaam en we hebben een ziel. Dat zijn twee onderscheiden grootheden, die in ons leven van ontzaggelijk belang zijn. Het is belangrijk als we naar het lichaam gezond mogen zijn en het is nog belangrijker dat we het ook naar de ziel mogen zijn. En het is dubbel belangrijk als we het al in onze jeugd mogen zijn. Want, en dat is het tweede uit deze zo vloeiende uitdrukking, wat wel even onze aandacht moet hebben: we leven in de tijd en we zijn op reis naar de eeuwigheid. De jaarwisseling is er bij vernieuwing weer een bewijs van, dat deze reis niet één moment stil staat. De eigenlijke overgang van het ene jaar in het andere, is eigenlijk maar een fractie van een horlogetik. Zo zit je nog in het jaar 1974 en zo ben je beland in het jaar 1975. En dan dringt zich dadelijk de vraag op: Wat zal dit jaar ons brengen? O zeker, de jeugd tilt aan deze vraag doorgaans niet zwaar. Men maakt wat lawaai, misschien om zichzelf te „overschreeuwen” en men rolt zo weer verder door het leven. Het blijft, zegt men dan, toch allemaal hetzelfde. Ik weet niet of de ouderen nog gewicht aan deze vraag hangen, n.l. wat het jaar dat voor ons ligt, ons brengen zal. Het is toch echt wel de moeite waard, voor jong en oud, om deze vraag te stellen. Want al is er niemand, die hem beantwoorden kan, het kan ons bewust maken, dat we in een ernstige tijd leven. Een donkere tijd, en de toekomst is nog donkerder. Wat zou men ook nog van deze wereld verwachten? De bijbel zegt, dat zij voorbij gaat, met al haar begeerlijkheden. Alleen diegenen, die de wil van God doen, blijven tot in der eeuwigheid.

En dat mocht Gideon nu doen. Al leeft hij nu niet meer op aarde — hij is al eeuwen in de hemel — niettemin spreekt zijn geschiedenis nog tot ons. We hebben daar al dikwijls bij stilgestaan en willen dat weer gaan doen. Toen we aan de overdenking van de geschiedenis van Gideon begonnen, dachten we niet, dat er zoveel uit voort zou komen. Doch nu we er mee bezig zijn, komen we er iedere keer weer achter, hoe rijk aan inhoud eigenlijk het Woord van God is. Want die tekenen, die Gideon kreeg, hebben we van verschillende kanten gezien en we zijn er nog niet op uitgekeken. Althans, zo vergaat het mij en ik hoop voor mijn vrienden in het nieuwe jaar ook weer een gids te mogen zijn, om hen in de „liefelijke landouwe” van het Woord Gods, steeds weer nieuwe schoonheden te doen zien. Dat God mijn ogen daarvoor zal openen en jullie harten, opdat verstaan zal mogen worden tot zaligheid. Dan is onze arbeid in het jaar 1975 niet ijdel in de Heere, ook al is de toestand in de wereld en op kerkelijk gebied, nog zo verward. Die tekenen hebben op zichzelf ook nog een rijke inhoud. Want dat vlies, een geschoren schapenvacht, is een beeld van het volk Israël in de dagen van Gideon. Het volk Israël was maar een klein volk op de grote aarde. Het was een onderscheiden volk van alle andere volken, net als die schapenvacht onderscheiden was van de dorsvloer. Het was een geschoren volk. Al de wol was er af. De heidenen hadden het beroofd. En nu lag dat volk, buiten in de nacht. En nu gaat God tonen, wat in de bijbel staat in Hos. 14 : 6: Ik zal Israël zijn de dauw. Dauw, is vooral in het Oosten van ontzaggelijk grote betekenis. Als er geen dauw zou vallen, dan zou alles verdorven en verdorven. Met de dauw was aan het volk een bestaansmogelijkheid gegeven. Wat l' er dan in dat eerste teken voor het volk Israël,

dat Gideon verlossen moest, een rijke belofte. De Heere zou er voor instaan, dat dit „geschoren” volk toch zou blijven bestaan. Hij zou het niet begeven en Hij zou het niet verlaten. Hij zou dat volk Zijn heil doen zien.

En daar moesten nu de omringende volken van verstoken blijven. Want de ganse aarde bleef droog. God maakte kennelijk onderscheid. Gideon heeft dit mogen zien, terwijl er toch door de zonde geen onderscheid was. Want juist om der zonde wil, was Israël in zulk een „berooide toestand” terecht gekomen. Doch nu zou de HEERE Zijn volk niet eindeloos kastijden. Noch eeuwiglijk Zijn gramschap hen doen lijden. Hij is het, Die ons Zijne vriendschap biedt. Hij handelt nooit met ons naar onze zonden. Hoe zwaar, hoe lang wij ook Zijn wetten schonden. Hij straft ons wel, maar naar onze zonden niet. Dat was de prediking, die er van de dauw op het vlies uitging. En dan een schaal vol! Ja, dat houdt ook wat in. Er is bij de Heere een eeuwig volheid van genade. En uit die volheid van genade, schenkt Hij genade voor genade. Hij is geen karig God, maar schenkt mild en overvloedig. Hebt daarom, jongens en meisjes, maar nooit karige gedachten van de Heere. De dauw op het vlies is dus een openbaring van Gods genade en van Zijn almacht.

Maar het is ook een openbaring van Zijn vrijmacht. Daar is dat tweede teken een bewijs van. In dat eerste teken was Israël begunstigd, maar het kon ook anders. De Heere kan het doen zoals het Hem behaagt. Dat moest Gideon, en ook het ganse volk leren in dat tweede teken. Want toen was er dauw op de aarde en het vlies was droog. Als het de Heere behaagde, zou hij ook de heidenen kunnen zijn „als de dauw”, om er dan Israël mee voorbij te gaan. Zodat zelfs vanuit verre tijden, voor de heidenen, in dat tweede teken een deur der hoop ontsloten wordt, dat zij ook nog eens zullen delen in de gunste Gods, nl. wanneer het Hem behagen zou.

En zie nu eens: Wij leven zoveel eeuwen verder. Heeft God de tekenen in de geschiedenis also zelf niet uitgewerkt? Israël heeft rijkelijk in Gods genade gedeeld, terwijl de omliggende volken er van verstoken bleven. Doch daar is een andere tijd overheen gekomen, namelijk, toen Israël zijn Messias verwierp, op de „dauw” geen prijs stelde, toen is het op de heidenen overgegaan. Die werden daarna bediend met de dauw des Geestes, terwijl Israël tot op de huidige dag in het dorre wonen moet.

De heidenen zijn door de dauw des hemels nat gemaakt. God heeft daaruit Zijn Koninkrijk mede doen komen. En tot die heidenen behoren wij nu van huis uit ook. Naar Gods vrijmachtig welbehagen is het Evangelie ook tot ons gekomen. Dat is echt geen zaak om ons op te verheffen. Zeker niet om ons te verheffen tegenover dat oude bondsvolk. Het is veeleer een zaak, om er klein onder te worden. Evenmin als Israël het verdiend had, dat de dauw alleen op hen viel (denk aan dat vlies), evenmin hadden de heidenen het verdiend, dat de dauw ook op hen zou nederdalen. En even zomin hadden wij het verdiend, dat het Evangelie nu ook tot ons gekomen is. Laten we daarom toezien, dat we deze weldaad van de be-„dauw”-ing des Geestes niet verachten. Want gelijk het Israël ontnomen is, zo kan God het ook ons weer ontnemen, om het wederom aan Zijn oude bondsvolk te geven, maar dan weer uit genade. Want Hij, Die vrijmachtig handelt, naar Zijn welbehagen, is ook machtig om de afgebroken takken wederom in te enten en ze de vettigheid des olijfbooms mede (weer) deelachtig te maken.

Wie zo oog krijgt voor deze teken-taal heeft alleen maar stof, om zich te verootmoedigen voor het aangezicht des Heeren. Hebben jullie, jongens en meisjes, daar ook oog voor? Begrijpen jullie de „openbaring Gods” in deze tekenen? Want daar is een rijke openbaring in verborgen, namelijk dat ook wij naar Gods ongehouden (onverplichte) goedheid, kunnen delen in Zijn genade.

O neen, dat is niet verdiend. Israël had het niet verdiend, en wij zullen het ook nooit kunnen verdienen. Het is alleen verdiend door de Heere Jezus Christus, die niet liefelijk bedauwd is geworden, maar Die in het dorre heeft wonen, om het oordeel Gods te dragen, om door het vuur van Gods toorn verteerd te worden. Daarom kunnen zondaren, uit Israël en de heidenen (dat zijn wij van huis uit) zalig worden.

De tekenen spreken dus een rijke taal van de

„vrije genade Gods”. Zalig, wie daar deel aan krijgen mag. Die zegt en zingt:

**Wij steken het hoofd omhoog
(gelijk een be-„dauw”-de plant)
en zullen de eerkroon dragen;
Door U, door U alléén,
om het eeuwig welbehagen.**

Zo krijgt dan alleen God de eer. Van Jood en heiden. Ook van ons? God geve dat. Hij is de Vrijmachtige, maar ook de Almachtige. En daarom zij van Hem onze verwachting.

Met hartelijke groeten, jullie aller vriend,
Ds. H. C. v. d. Ent.

BOEKBESPREKINGEN

STEMMEN UIT GENEVE

De Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan De 29e bundel is verschenen. Deze bevat geen nagelaten werk van Calvijn, maar iets van H. Bullinger en wel: **OVER DE SAMENKOMSTEN OF CONCILIËN**. De titel is veel breder, want er volgt nog: Op welke wijze de apostelen van Christus de Heere in de eerste kerk te Jerusalem die Samenkomst van hen gehouden hebben, en met welk een grote vrucht en in welk een vrede; hoe eveneens de Roomse pausen in de laatste ouderdom der wereld, sedert vyfhonderd en meer jaren die Consiliën van hen gehouden hebben, en met welk een grote schade en versterking van de gelovigen; een korte herinnering uit de geschiedenis, verdeeld in twee boeken, schrijver Heinrich Bullinger, Dienaar van de kerk te Zürich. Het werk is al eerder in onze taal verschenen. Nu is het opnieuw uit het latijn vertaald door Ds. D. van Dijk. Deze bundel bevat het eerste gedeelte van boek I. Er komt dus nog meer van Bullinger. De papierprijzen gaan nog steeds omhoog en daarom moet de abonnementsprijs verhoogd worden tot f 4,- per aflevering. B.

G. Fahner-Vos: Doealin de zoon van het stamhoofd

B.V. Uitgeverij „De Banier” te Utrecht.

We hebben hier te maken met een serie van drie boeken, die de volgende titels hebben: I. In de ban van Sorawa, II. De grote vogel, III. Het Nieuwe Woord. Er zit spanning in deze boeken. De schrijfster tekent op een talentvolle wijze het leven van de mensen in verschillende dorpen (op Nieuw-Guinea?) en de veranderingen die er komen, doordat het evangelie er gebracht wordt en steeds meer ingang vindt. In het eerste deel laat de schrijfster ons meeleven met Doealin, de hoofdpersoon in de drie boeken. Zijn vader is het stamhoofd. Deze vestigt zich op een andere nen aangelegd voor het verbouwen van bataten en plaats. Er wordt een dorp gebouwd. Er worden tui-groenten. Er zijn goede contacten met bepaalde dorpen. Er wordt gefeest. Er is ook een vijandige stam. Daar moet tegen gestreden worden. Dat is de wil van de geesten der voorvaderen. De strijd ontbrandt. Het nieuwe dorp wordt platgebrand. Het wordt later weer opgebouwd. De wraakgedachte leeft. Het leven gaat voorlopig gewoon door. Er wordt gewerkt in de tuinen enz. Maar er is toch verandering op komst. In het 2e deel komen we in aanraking met die veranderingen. Niet in Pantali, maar in een bevriend dorp op geruime afstand (2 dagen lopen). Doealin komt daar. Hij blijft er een poos. Op zekere keer komt er een grote vogel door de lucht. Die werpt pakjes naar beneden. Die blijken bijlen te bevatten. Daar kan men veel beter mee hakken dan met de stenen bijlen, waarmee men zich moest behelpen. Later gaat Doealin met een paar andere jongens naar het meer. Daar komt de grote vogel weer aan. Deze daalt op het water. Er komen een paar witmensen uit. De eerste contacten woorden gelegd. Na allerlei moeilijkheden krijgt Het Nieuwe Woord ingang in Karlegma.

In het derde deel zien we hoe het evangelie ook in Pantali komt. Dat is de woonplaats van Doealin. Het is te begrijpen, dat deze begeert, dat ook daar gebroken wordt met oude gebruiken en gevoelens. Dat is niet zo gemakkelijk. Nog altijd bestaat er een gespannen verhouding tussen Pantali en de stam, die eens het dorp verwoest heeft. Het dreigt weer op strijd uit te lopen. Doealin doet alles wat hij kan om dat te voorkomen. Met levensgevaar. Maar er wordt vrede getekend. Men zal niet meer vechten. Echter is het evangelie nog niet in Pantali. Er wordt een weg geopend. Een broertje van Doealin valt in het water en krijgt een zware longontsteking. Het lijkt wel of hij moet sterven. Tenslotte gaan de vader en Doealin en nog enkele mannen met de kleine jongen naar de Witmannen. Het kind vindt genezing. De vader laat zijn tegenstand varen. Na enige tijd gaan allen terug naar Pantali, met enkele mannen uit Karlegma en een witman. En zo komt ook in Pantali het evangelie. De schrijfster blijkt goed op de hoogte van allerlei omstandigheden daar en van de uitwerking van het evangelie. Het zijn echte zendingsboeken, die zij geschreven heeft. Zij laten zien hoe het evangelie gebracht en ontvangen wordt in een wereld waar men nog primitief leeft en verstoken was van het licht der waarheid. We willen deze boeken van harte aanbevelen. Ze zijn uitgegeven in geplastificeerde band en kosten f 8,75 per deel.

B.

**Th. Shepard OVERDENKINGEN EN
GEESTELIJKE BEVINDINGEN**
Uitgave van Theologische boekhandel
G. Kool, Veenendaal.

Dit werk is indertijd vertaald door C. B. van Woerden. Het bevat een inleiding van J. R. Anderson, een

kort verslag over de schrijver — die in 1605 geboren en in 1624 tot God bekeerd werd en in 1649 stierf en o.a. predikant van Cambridge in Nieuw-Engeland (Amerika) was — van Thomas Prince. Verder een voorrede toegeschreven aan Ds. D. Brainard en dan de overdenkingen en geestelijke bevindingen van Shepard zelf. Dat het boek opnieuw wordt uitgegeven zegt duidelijk, dat deze lectuur nog steeds ingang vindt en dat is aanbeveling genoeg voor wat Shepard schrijft.

We willen iets overnemen van blz. 99. Dat trof ons bijzonder in verband met veler spreken over de Heere zonder dat er aansluiting bij wordt gevonden. Ik zag — zo schrijft Shepard — ook een onmetelijk onderscheid tussen het kennen van de dingen door de rede en er over te kunnen spreken; en die te kennen door het geloof, of de geest des geloofs. Het spreken over, een zaak kan mij doen zien, dat die zo is. Iemand spreken over geestelijke dingen is als een redevoering van een wijsgeer over de innerlijke vormen der dingen, welke zij niet zien en nochtans zien, dat ze er zijn; doch bij het licht van de geest des geloofs zie ik hetgeen voorgesteld wordt zoals het is. Ik heb een God door de rede gezien, doch de bevattings, die ik aldus van God kreeg, heeft mij nooit met verwondering en ontzetting vervuld, doch ik heb God zelf gezien en ben in de aanschouwing van Hem verrukt geworden. Hier zag ik wat de mening was van de woorden, die Christus sprak in Joh. XIV, dat de wereld de Geest niet kent en hem daarom niet kan ontvangen, namelijk; dat het zulk een Geest is, die zulke blinken van Gods heerlijkheid en van Christus geeft, die de gelovigen, hoewel zij weer weggaan, nochtans zo goed kennen, dat zij er weder naar verlangen omdat zij ze kennen. Hier zag ik de mening van wat in Job XXXII:8 staat, dat er eengeest in de mens is, dat is de rede; doch de inblazing des Almachtigen maakt verstandig, dat is, de geest des Heeren. Het boek kost gebonden f 12,90.

STEMMEN UIT WITTENBERG

De Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan De bundel, die nu verschenen is, is de 20e. Deze bevat 5 preken van Maarten Luther en wel over Mattheus 3:13-17: de Doop in de Jordaan; Micha 5:1: wat Christus voor een Koning is en hoe het met Zijn rijk gesteld is; Mattheus 11:25-30: de wijzen verborgen, de onmondigen geopenbaard; Mattheus 8:1-13: de hoofdmans te Kapernaüm, en 1 Thessalonicensen 1:1-10: werk des geloofs en arbeid der liefde. We menen met deze aankondiging te kunnen volstaan. Elke bundel kost nu f 4,- per stuk. B.

Langs deze weg wensen wij onze vrienden en kennissen Gods onmisbare zegen toe voor het nieuwe jaar.

FAM. DE VISSER.

WESTKAPELLE, Januari 1975
Prelaatweg 17

Vraagt inlichtingen: - **HOMOEOPATISCHE
MIDDELEN**

Reformhuis **BAKKER**

Erasmusweg 45, Hoogezand - Tel. 05980-4227.
Na 18 uur 7414 U kunt ook schrijven!

Aan hen die in vorige jaren onze vakantiegasten zijn geweest doen wij het vriendelijke verzoek zo spoedig mogelijk te bellen, indien zij dit jaar weer bij ons willen huren.

Fr. de Visser, Prelaatweg 17,
Westkapelle, tel. 01187 — 441

NOOD in POEDEROIJEN

Welke (gepensioneerde)

ONDERWIJZER(ES)

van Ref. beginselen, wil de Ll. van de Jul.
van Stolbergeschool vanaf 16 februari — juni
1975 les komen geven?

Wij hebben gedurende die tijd geen meester of juf.

Wilt U ons komen helpen?

Stuur dan uw sollicitatie naar Chr. ten Hagen, Maas-
dijk 23 te Poederoyen.

Inlichtingen kunt U krijgen bij ons hoofd der school,
P. Vlot, tel. 04187-315.

Reeds velen meldden ons verbazende resultaten!

Opze doeltreffende en beslist onschadelijke kruiden hebben velen al bewezen, dat afvallen geen probleem meer is.

Bent U te zwaar?

Bestel dan onze doeltreffende en veilige

VERMAGERINGS- KRUIDEN

Kuur voor een maand . . . f 9,50

(verzendkosten
inbegrepen)

Drogisterij

SIKKING

Barnevootstraat 5
Haarlem
Tel. 023-31 26 82
Giro 19.06.00

HOTEL DREYEROORD - OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuisvoelt”.

Tevens Hotel-pension de „DREYERHOEVE”

Telefoon 085-332904 met dezelfde sfeer en verzorging

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend Staten-
vertaling) en psalm boekjes is

G. KOOL

Stationsingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385-13078 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

**NEDERLANDSE VERENIGING TOT
BEVORDERING VAN DE ZONDAGSRUST
EN DE ZONDAGSHEILIGING,
gevestigd te Ede.**

**J A A R V E R G A D E R I N G
op D.V. zaterdag 18 Januari 1975**

in een zaal van de „Rehoboth” kerk der Geref. Gem., Nairacstraat te BARNEVELD.

Aanvang om 14.30 uur.

Slotwoord door de Weloerwaarde Heer **Ds. M. van Beek**, predikant van de Geref. Gem. in Ned. te Ophesusden.

Voor belangstellenden: Het Jaarverslag der Vereniging, in brochurevorm, is kosteloos verkrijgbaar bij de ledenadministratie: **Acaciaaan 5 te Leusden-C** of op het correspondentie-adres: **Schra 7 te Ederveen**.

Bij de ledenadministratie komen nogal eens Jaarverslagen terug met de aantekening: **onbestelbaar-vertrokken**. Willen zij, wie dit aangaat, hun **nieuwe en hun oude adres** opgeven aan de ledenadministratie?

Voor bijbels, boeken en muziek
is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad
Snelle levering,
ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16

Telefoon 010-11 16 07

„REPOS AILLEURS” DRIEBERGEN

U zoekt wat rust?
U wilt bijkomen na ziekte?
U bent de eenzaamheid moe?

Kom dan eens enige weken naar Driebergen.

Eigen, kerkelijke sfeer -
Prima maaltijden - Geen t.v. - Vlak bij de bossen

Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277-1783

B.G.G. 05250-1531